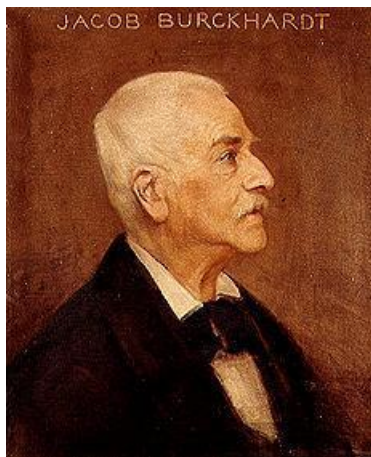


# Hvorfor egentlig læse kilder?



## Jacob Burckhardt om nytten ved kildelæsning

Alt er kilde, ikke blot historikerne, men hele litteraturen og mindesmærkernes verden, ja de sidstnævnte er for de ældste tider den eneste kilde. Alt det på en eller anden måde overleverede hænger på en eller anden måde sammen med ånden og dens udvikling og er budskab om den og udtryk for den.

Men for vort formål skal der her kun tales om læsningen af udvalgte kilder i sig selv. Teologen, juristen, filologen bør tilegne sig enkelte skrifter fra længst forgangne tider, ikke kun for så vidt deres fagligt relevante indhold, men også i historisk hensigt som vidnesbyrd om bestemte stadier i menneskeåndens udvikling.

**For den, der virkelig ønsker at lære, dvs. blive åndeligt rig, kan nemlig en enkelt heldigt udvalgt kilde på en måde erstatte det uendeligt-omfattende, fordi han i ånden finder og føler det almene i det enkelte.**

Det har ingen betydning, at begynderen kommer til at tage det almene for noget særligt, det selvindlysende for noget karakteristisk, det individuelle for noget alment. Alt retter sig ved yderligere studier, ja allerede inddragelsen af en anden kilde tillader ham gennem sammenligning af ligheder og forskelle at drage slutninger, som end ikke tyve yderligere folianter ville kunne stille mere rigeligt til rådighed.

Men man må virkelig *ville* søge og finde, man må tro, at der blandt alle slagter ligger ædelstene begravet, hvad enten de har almen eller individuel værdi for os. **En enkelt linje hos en i øvrigt værdiløs forfatter kan være bestemt til at skænke os den opdagelse, som vil være bestemmende for hele vores udvikling.**

Fordelen ved kilden er, at den giver os fakta i ren form, så at *vi* først må erkende, hvad der skal sluttes af dem, mens den historiske litteratur allerede har udnyttet fakta, dvs. indføjet dem i en fremmed og ofte forkert sammenhæng.

Kilden giver fakta i en form, der stadig står deres oprindelse eller ophavsmand nær, ja er hans værk. (Heraf følger betydningen af originalsprogene og kendskabet til dem i forhold til oversættelser).

**I kildernes originale ordlyd ligger deres vanskelighed, men også deres tiltrækningskraft og en stor del af deres overlegenhed i forhold til den historiske litteratur.**

Vor ånd indgår kun i den rigtige kemiske forbindelse med originalkilderne i deres fulde betydning.

Kilderne er uudtømmelige, særligt dem, der stammer fra store mænd, så at enhver må læse de tusinde gange gennempløjede bøger, fordi de viser hver læser og hvert århundrede, ja hver læsers alderstrin, et særligt ansigt. Det kan være, at der f.eks. hos Thukydid ligger en kendsgerning af første rang gemt, som nogen først vil opdage om hundrede år.

Ydermere ændrer det billede, som fortidens kunst og poesi vækker, sig uophørligt. Sofokles vil f.eks. kunne virke helt anderledes på dem, der nu fødes, end på os. Og det er ikke nogen ulykke, men en følge af den stadig levende kommunikation.

Det er vigtige øjeblikke og forudbestemte timer, hvor det stof, som måske længe har stået til vores rådighed og formentlig længe har været os bekendt, pludselig skænker os en dyb indsigt.

Uddrag af den store schweiziske kulturhistoriker Jacob Burckhardts (1818-97) forelæsninger om det historiske studium, holdt i Basel 1868-69. Efter Jacob Burckhardt: *Über das Studium der Geschichte*, udg. af Peter Ganz, München 1982, s. 251-252.